

# گزیده احکام و فرامین شاهان ایران به حکام قفقاز

جلد دوم:

از شاه سلطان حسین تا شاه تهماسب دوم

گودرز رشتیانی

اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی

تهران - ۱۳۹۴

## فهرست‌نویسی پیش از انتشار

سرشناسه: رشتیانی، گودرز؛ ۱۳۵۶-

عنوان و نام پدیدآور: گزیده احکام و فرامین شاهان ایران به حکام قفقاز / گودرز رشتیانی؛ [به سفارش] اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی [وزارت امور خارجه]

مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، اداره نشر، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۲۹۷ ص.

شابک: دوره: ۴-۷۲۶-۳۶۱-۹۶۴-۹۷۸؛ ج ۲: ۸-۷۱۵-۳۶۱-۹۶۴-۹۷۸

بها: ۱۵۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فبیای مختصر

یادداشت: فهرست‌نویس کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

یادداشت: نمایه

متنبرجات: ج ۲: شاه سلطان حسین تا شاه تهماسب دوم صفوی.

شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی. اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی

شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۸۹۷۳

## گزیده احکام و فرامین شاهان ایران به حکام قفقاز

جلد دوم: از شاه سلطان حسین تا شاه تهماسب دوم

تهیه و تدوین: گودرز رشتیانی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۴

همه‌انگهی امور نشر: بیتا طهرانیان

ویراستار ادبی: مریم حجاری

صفحه‌آرایی: مریم حدادی

صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

## اداره نشر وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: خیابان شهید باهنر (تیاوران)، خیابان شهید آقایی، مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۲۹۷۰۲۹، تمایز: ۲۲۸۳۲۵۶۵

نمایندگی و فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پاساژ ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن فاکس: ۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۶۴۹۰۲۷، تلفن: ۶۶۴۹۰۳۱۵

فروشگاه شماره ۲: خیابان شهید باهنر (تیاوران)، خیابان شهید آقایی، جنب مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲

منطقه قفقاز به خاطر موقعیت استراتژیکی، در طول تاریخ همواره حلقه اتصال و پیوند دهنده شرق با غرب بوده است. ساکنان این منطقه از دیر باز با ایران و ایرانیان روابط گسترده فرهنگی، اقتصادی و سیاسی داشتند. در دوره باستان آران، ارمنستان و بخش هایی از گرجستان تابع دولت مرکزی ایران بودند و در دوره اسلامی بخش هایی از آنها جزء قلمرو خلافت اسلامی محسوب می شد. با توجه به اهمیت قفقاز در ادوار مختلف، کشورهای روسیه و عثمانی هم به آن چشم دوخته و همواره در صدد دست اندازی به آن بودند. قفقاز در دوره صفویه یکی از مناطق مورد تالش با عثمانی بود. در قرارداد صلح آماسیه جلوی توسعه طلبی عثمانی در این منطقه گرفته شد و بخش هایی مختلف گرجستان، کاخت، ارمنستان، اردهان و کارتیل در اختیار ایران قرار گرفت. سپس با قدرت یافتن پطر کبیر و ضعف دولت صفویه به تدریج به دنبال توسعه اراضی و نفوذ خود در قفقاز برآمدند که با ظهور نادر شاه افشار به این ادعاها و توسعه طلبی ها خاتمه داد. نادر شاه توجه به اینکه ولایات این منطقه در این دوران تابع دولت مرکزی ایران بودند، حکام و وکیلان این از طرف شاه ایران منصوب می شدند و شاهان ایران فرامین و احکامی را در خصوص امور مالی، سیاسی، مذهبی و ... برای حاکمان منصوب خود در قفقاز صادر می کردند. اثر پیش روی به مشتمل بر سه جلد است و از شاه طهماسب اول صفوی تا پایان زندیه را در بر می گیرد، به همت آقای دکتر گودرز رشتیانی در رابطه با این احکام و فرامین تدوین شده و عمدتاً مبنی بر اسناد ارزش های گرجستان است. جلد اول از شاه طهماسب اول تا شاه سلیمان را در بر می گیرد. جلد دوم شامل فرامین و احکام شاه سلطان حسین تا شاه طهماسب دوم است و در جلد سوم اسناد مربوط به دوره نادر شاه افشار تا علی مراد خان زند گنجانده شده. امید است اسناد و مطالب این کتاب خوشه هایی از تاریخ روابط ایران و منطقه قفقاز را روشن کرده و منبع خوبی برای انجام پژوهش های علمی تاریخی بیشتر در این خصوص باشد.

## فهرست

|     |                                    |
|-----|------------------------------------|
| ۱   | فهرست کلمات و نشانه‌های اختصاری    |
| ۳   | فهرست تفصیلی                       |
| ۱۵  | احکام و فرامین شاه سلطان حسین صفوی |
| ۲۵۱ | احکام و فرامین شاه تهماسب دوم صفوی |
| ۲۷۷ | نمایه                              |

## فهرست کلمات و نشانه‌های اختصاری

- الف- آرشیو دولتی گرجستان، ذخیره شماره ۱۴۵۲.
- ب- آرشیو دولتی گرجستان، ذخیره شماره ۱۴۵۰، دفتر شماره ۱۹.
- پ- آرشیو دولتی گرجستان، ذخیره شماره ۱۴۵۰، دفتر شماره ۵۱.
- ت- آرشیو دولتی گرجستان، ذخیره شماره ۱۴۵۰، دفتر شماره ۵۷.
- ث- مرکز ملی نسخ خطی گرجستان، ذخیره شماره HD
- ج- مرکز ملی نسخ خطی گرجستان، ذخیره شماره PD
- چ- دستورالعمل کمیسیون باستان شناسی قفقاز
- ح- پوتوریدزه، ولادیمیر، اسناد تاریخی فارسی در آرشیوهای گرجستان، ۴ جلد (۱۹۶۱-۱۹۷۷).
- خ- آسیای پیشین در اسناد جلد اول، اسناد نخجوان در قرون ۱۷ و ۱۸، اسمیرنوف
- د- تودووا، ماگالی، کلکسیون اسناد عرس، تفلیس، جلد اول (۱۹۹۵) - جلد دوم (۱۹۸۹).
- مج- نسخه خطی شماره ۳۳۱ در کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- مل- نسخه خطی شماره ۴۳۲۲ در کتابخانه و موزه ملی ملک

\*\*\*\*\*

نم: نوشته اطراف مهر

نم: // نوشته اطراف مهرهایی که مهر مربوطه مشخص نیست

سم: سجع مهر

جدا کننده جملات و اجزای مختلف سجع مهرها

|| افزوده‌های مصحح

[۲] افزوده مصحح برای کلمات نامفهوم

... (سه نقطه): کلمات ناخوانا در متن و ظاهر اسناد